

Beleidsplan Stichting Struikelstenen Haarlem

Vastgesteld door het bestuur op 26 november 2021.

De Stichting Struikelstenen Haarlem komt voort uit een burgerinitiatief van Haarlemse inwoners die zich er over verbaasden dat een stad als Haarlem nog maar twee struikelstenen had, terwijl in veel andere Europese en ook Nederlandse steden talrijke struikelstenen zijn geplaatst. Dit terwijl in Haarlem in de Tweede Wereldoorlog 733 Haarlemse Joden zijn weggevoerd en vermoord, met gewillige medewerking van de toenmalige bestuurders.

In januari 2020 namen Reini Elkerbout en Aviva Guggenheim, na een lezing over dit onderwerp door de Haarlemse schrijver/onderzoeker Wim de Wagt, het initiatief tot het samenstellen van een werkgroep/burgerinitiatief, die is uitgemond in de oprichting van de Stichting Struikelstenen Haarlem op 12 november 2021. Er zijn diverse besprekingen met de Gemeente Haarlem gevoerd, die uiteindelijk een eenmalige startsubsidie van 50.000 euro aan dit project heeft toegezegd. Dit bedrag zal worden uitgekeerd in januari 2022. Op 27 januari 2022 zullen de eerste 18 stenen worden geplaatst.

1. Doelstelling

Stichting Struikelstenen Haarlem heeft als statutair vastgelegd doel:

- a) De herinneringen aan de slachtoffers van het nationaalsocialisme in Haarlem levend te houden, door het plaatsen van “Stolpersteine” (Struikelstenen) voor Joden en andere personen die gedurende de Tweede Wereldoorlog door nazi’s zijn gedeporteerd en vermoord – of tot zelfmoord zijn gedreven – op grond van hun culturele, etnische en/of religieuze achtergrond. Deze struikelstenen zijn messing plaatjes met daarin gegraveerd de naam, de geboortedatum, alsmede de overlijdensdatum en -plaats van de vermoorde persoon. De struikelstenen worden geplaatst in het voetpad voor/nabij de laatst bekende woon- of verblijfplaats van de vermoorde persoon;
- b) nabestaanden, buurtbewoners of anderszins belanghebbenden te faciliteren bij het plaatsen van een struikelsteen, door te ondersteunen bij de aankoop van de struikelstenen, de administratieve melding bij de gemeente en bij het doen van onderzoek naar de personen voor wie een struikelsteen wordt gelegd;
- c) rondom de plaatsing van struikelstenen in Haarlem openbare ceremonies te organiseren, in gezamenlijkheid met buurtbewoners, nabestaanden en andere belanghebbenden;
- d) zelfstandig onderzoek te doen naar Haarlemse slachtoffers van het nationaalsocialisme in de Tweede Wereldoorlog, om voor de vermoorde personen een struikelsteen te leggen;
- e) te participeren en samen te werken met andere organisaties, in initiatieven en projecten die tot doel hebben de herinnering aan de vervolging van en moord op Joden door het nationaalsocialisme gedurende de Tweede Wereldoorlog levend te houden.

alsmede het aanvaarden van erfstellingen onder het voorrecht van boedelbeschrijving, het werven van fondsen en voorts al hetgeen in de ruimste zin met één en ander verband houdt, daartoe behoort en/of daartoe bevorderlijk kan zijn

De Stichting heeft niet ten doel het maken van winst.

2. Bestuur, werkgroep en comité van aanbeveling

Leden van het bestuur zijn: Emile Schrijver (voorzitter), Judith Uyterlinde (secretaris) en Arjen Prinsen (penningmeester). Overige actieve leden van de werkgroep zijn Aviva Guggenheim (relatiemanager), Reini Elkerbout (gepensioneerd maatschappelijk werkster; voor dit project onderzoeker) en Astrid Franke (jurist). Het Comité van Aanbeveling bestaat uit Wim de Wagt (historicus), Ewoud Sanders (journalist), Shmuel Spiero (rabbijn in Haarlem). Allen verrichten hun werkzaamheden onbezoldigd en vrijwillig.

3. Activiteiten van de stichting

De stichting beoogt de doelstellingen te bereiken door :

- Het jaarlijks plaatsen van circa 75 struikelstenen. De stichting heeft de ambitie om in 10 jaar tijd een struikelsteen te plaatsen voor alle 733 Haarlemse Joden en andere personen die gedurende de Tweede Wereldoorlog door nazi's zijn gedeporteerd en vermoord – of tot zelfmoord zijn gedreven. De struikelstenen worden geplaatst in het voetpad voor/nabij de laatst bekende woon- of verblijfplaats van de vermoorde persoon.
De struikelstenen worden op 3 betekenisvolle herdenkingsmomenten in het jaar geplaatst: op (of rond) 27 januari (bevrijding Auschwitz), eind april rond “Jom Hasjoa” (Holocaust herdenkingsdag), en op of rond 9 november (internationale dag tegen fascisme en antisemitisme).
- Het aanleveren van de data voor op de stenen aan de leverancier van de struikelstenen, de heer Stukenberg.
- Het organiseren van herdenkingsactiviteiten rond de steenlegging en het verzorgen van de communicatie met nabestaanden, buurtbewoners of anderszins belanghebbenden rond de steenlegging.
- Het doen van onderzoek naar en verzamelen van achtergrondinformatie over de personen voor wie stenen gelegd worden en het verifiëren van de spelling van de namen en de juistheid van de aan te leveren data voor op de stenen (zie ook §4)
- Het maken en doen vastleggen van afspraken over de taakverdeling met betrokken instanties zoals de Gemeente Haarlem en Stichting Stolpersteine (van de heren Gunter Demnig en Alexander Stukenberg).
- Het genereren van publiciteit middels persberichten/nieuwsbrieven/berichten via sociale media.
- Het werven van de benodigde fondsen via de website, sociale media, persberichten en mailings.

4. Onderzoeksactiviteiten

In de twee jaar voor oprichting van de stichting is al flink wat vooronderzoek gepleegd. Een bestaand overzicht van de gemeente Kennemerland, samengesteld door Hartman (De Haarlemse

joden 1940-1945, Haarlem 2004) vormt daarbij het uitgangspunt. Deze lijst wordt aangevuld met informatie uit de publicatie 'Wij Gedenken' die correspondeert met de namen op Joods Monument Haarlem op het Philip Frankplein in Haarlem, en geverifieerd aan de hand van informatie van Joods Monument Nederland en van Westerbork. In geval van tegenstrijdigheden in spelling of geboorte- of sterfdata, worden deze nagetrokken bij het Haarlemse stadsarchief. Dit onderzoek wordt over de 10 jaar looptijd van het project uitgespreid. Jaarlijks zal dus onderzoek gedaan worden naar 75 namen van in dat jaar te leggen stenen.

5. Bestedingsbeleid

De baten van de stichting zullen voornamelijk worden besteed aan de stichtingsdoelstellingen.

De lasten met betrekking tot de organisatie zijn beperkt tot de kosten voor het beheer van de website, betalingsverkeer en administratieve handelingen, en zullen naar verwachting minder dan 6% van de begrote bestedingen bedragen. De stichting heeft geen huisvestingskosten, en de leden van de werkgroep en bestuur zijn onbezoldigd. De activiteiten draaien volledig op vrijwilligerswerk.

De bestedingen met betrekking tot de stichtingsdoelstellingen bestaan voor het belangrijkste deel uit de aanschaf van de struikelstenen. Bij het plaatsen van 75 stenen per jaar bedragen deze ca. EUR 9.900 per jaar.

Bij particuliere aanvragen voor het plaatsen van een of meerdere struikelstenen wordt in beginsel een vergoeding van EUR 150 per te plaatsen steen gevraagd aan de aanvrager, die wordt besteed aan de aanschaf van de te plaatsen struikelstenen en hiermee verbonden kosten.

Naast de aanschaf van de stenen kunnen kosten verbonden zijn aan de ceremonie rond het plaatsen van de stenen en het onderzoek naar de personen voor wie struikelstenen worden gelegd. Denk hierbij onder andere aan reiskosten voor mensen die een lezing komen houden.

6. Fondsenwervingsbeleid

Financiering van de stichting zal worden gedaan vanuit particuliere donaties en subsidies.

De Gemeente Haarlem heeft een éénmalige subsidie van EUR 50.000 toegezegd uit te keren in januari 2022, waarmee de financieringsbehoefte voor de eerste vier jaar gedekt is.

Voor het plaatsen van alle beoogde struikelstenen, inclusief ceremonie, bewustwording en onderzoek zijn particuliere donaties en andere fondsenwerving noodzakelijk. De stichting zal actief deze fondsen proberen te werven. Bij particuliere fondsen van gemiddeld ca. EUR 6.000 per jaar kunnen in 10 jaar tijd 750 struikelstenen worden gefinancierd, uitgaande van een situatie waarbij de kostprijs voor de struikelstenen en de organisatie gelijk blijft. Het project zou daarmee in totaal EUR 110.000 kosten. Bij een jaarlijkse prijsstijging van 2% voor de struikelstenen, zou behoefte zijn aan EUR 7.000 per jaar, en het project EUR 120.000 kosten.

Particulieren en bedrijven kunnen een aanvraag doen voor het plaatsen van een of meerdere struikelstenen, bijvoorbeeld ter nagedachtenis van een familielid of een voormalig bewoners van

het huis van de aanvrager, waarvoor in beginsel een vergoeding van EUR 150 per struikelsteen wordt gevraagd. Particulieren en bedrijven kunnen via de website ook een donatie doen en een of meerdere struikelstenen adopteren. Ook is een nalatenschap aan de stichting mogelijk.

De stichting zal zo spoedig mogelijk een ANBI status aanvragen, waarmee de stichting wordt vrijgesteld van erfbelasting en schenkingen.

7. Vermogensbeleid en reserves

De stichting zal haar vermogen in liquide middelen bij een bank aanhouden, waarop het depositogarantie stelsel van toepassing is. Bij de huidige lage rente op termijndeposito's en spaarrekeningen is het weinig zinvol om deze af te sluiten.

In beginsel kunnen alle reserves die bedoeld zijn aangewend te worden voor de statutaire doelstellingen van de stichting worden opgenomen in de algemene reserve. Daar waar het bestuur een deel van het eigen vermogen (de reserves) een beperktere bestedingsmogelijkheid wil geven dan gezien de doelstellingen van de stichting zou zijn toegestaan kan het bestuur dit deel in een bestemmingsreserve opnemen.

Wanneer door een derde middelen in de stichting worden ingebracht met daaraan een beperktere bestedingsmogelijkheid dan gezien de doelstellingen van de stichting zou zijn toegestaan, worden deze opgenomen in een bestemmingsfonds.

Haarlem, 26 november 2021